

Karl-Petter Thorwaldsson: Tal på första maj 2014

Talare

Karl-Petter Thorwaldsson
Politiker och f.d. LO-ordförande

Datum

1 maj 2014

Omständigheter

Mötesdeltagare, vänner, kamrater,

Den 5 januari 1882 slog en bomb ner i Göteborg. Det var August Palm som höll möte på ett café vid Södra Allégatan. ”Fullt hus och god stämning”, skrev han senare i sina memoarer.

Mäster Palms uppmaning på mötet var enkel: ”Du som inte bär hela kläder, du som inte har råd att ge dina barn mat varje dag, du som inte kan läsa eller skriva – du är lika mycket värd som den välklädde, välutbildade och välnärde ägaren av varvet eller fabriken där du sliter varje dag. Vi har alla samma värde. Och om vi organiserar oss kan vi skapa ett samhälle där vi också behandlas så”.

Där och då slog insikten ned som en bomb hos de arbetare som var med på mötet. Där och då började man organisera sig.

Insikten om att jag – en vanlig arbetare – har samma värde som alla över mig på samhällsstegen var inget mindre än en bomb. Och det är ju så. Det är när vi på allvar förstår vilka rättigheter vi har och vilka möjligheter det ger – det är då vi också kan ta makten och göra skillnad. För oss själva, för våra jämlikar.

Vårt mänskliga värde är inte relativt och det kan inte mätas i pengar. Inte 1882. Och inte idag heller. Men hur ser dagens Sverige ut? Behandlas vi som jämlikar?

Nej, det gör vi inte.

Om vi hade behandlats som jämlikar hade alla haft rätt till ett arbete.

Då hade inte 440 000 människor gått utan jobb. Då hade inte 122 000 varit långtidsarbetslösa. Då hade inte 40 000 ungdomar varit arbetslösa i mer än sex månader.

”Ingen ung utan jobb” står det på våra förstamajmärken idag. En självklar paroll när ungdomsarbetslösheten är nästan 27 procent.

Det första många ungdomar möts av när de kommer ut på arbetsmarknaden är alltså en stängd dörr. Budskapet är: du behövs inte. Vi har ingen plats för dig, dina kunskaper och din arbetslust.

Nu har även EU-kommissionen uppmärksammat den rekordstora ungdomsarbetslösheten i Sverige. Vi har till och med beviljats det särskilda kristöd som EU ger till länder med en ungdomsarbetslöshet över 25 procent – tillsammans med Portugal, Irland, Grekland och Spanien.

Att så många unga stängs ute från arbetsmarknaden är inte bara en personlig tragedi för var och en av dem. Det är ett enormt slöseri med resurser och därför ett av våra allra största samhällsproblem.

Det är väl bättre att ungdomarna får vara med än att de ska stå på vänt, tappa tron på sig själva och på sin framtid?

Därför har arbetarrörelsen, i facklig-politisk samverkan, enats om ett rakt och tydligt vallöfte:

Det första beslut som en socialdemokratiskt ledd regering tar i höst blir att den som är ung och utan arbete senast efter 90 dagar ska erbjudas ett riktigt jobb, en utbildning som leder till jobb eller en kombination av utbildning och praktik som leder till jobb

Ingen ska behöva börja sitt vuxenliv med att vara arbetslös!

Kommer ni ihåg vad Reinfeldt sade 2006? ”Utvärdera mig på jobben” sade han. Så låt oss göra det:

100 000 fler är arbetslösa idag än 2006. 50 000 fler ungdomar är arbetslösa idag än 2006. Långtidsarbetslösheten är tre gånger högre idag än 2006.

Vi har fått massarbetslöshet i Sverige.

Det finns inget annat ord när 440 000 människor nekas att försörja sig själva. Inte får vara med i arbetsgemenskapen, i samtalen vid kaffeautomaten. När de ställs utanför sammanhangen på en arbetsplats.

I dag får inte ens en tredjedel av de arbetslösa ersättning från A-kassan. Inte ens en tredjedel är alltså försäkrade mot de personliga konsekvenserna av nedlagda industrier, omorganiseringar och nedskärningar. Och av alla som får socialbidrag idag får nästan hälften, 63 000, det på grund av arbetslöshet. Ja, den högsta ersättningen från a-kassan har i år till och med blivit lägre än socialbidraget.

Ni vet vad det betyder att tvingas ta emot socialbidrag? Att tvingas göra dig av med allt du har. Bostad, bil, besparingar. Att riskerna ökar för att också dina barn ska börja må sämre, bli sjukare, halka efter i skolan.

Det här är en politik med ett tydligt budskap: du som har förlorat ditt jobb är inte lika mycket värd som vi som ännu har vårt kvar. Du ska inte få, eller ha råd att, försäkra dig i en a-kassa. Du ska leva på socialbidrag och därmed riskera både din och dina barns hälsa och framtid.

Regeringen har ersatt arbetslinjen med socialbidragslinjen. Deras jobbpolitik håller på att upplösa sig själv.

Men har de inte lyckats med något? Jo, de har lyckats att sänka skatten med 140 miljarder, mest för de som redan tjänar mest. Pengar som istället skulle ha räckt till att heltidsanställa 400 000 undersköterskor, på heltid! Bara för att ta ett exempel.

Men sänkta skatter och ökade klyftor ger inte fler jobb, har aldrig gjort det och kommer aldrig att göra det! Ojämlighet är inte svaret.

Vänner, en regerings misslyckande kan inte bli större.

De sliter isär vårt land.

Det räcker nu!

Det behöver inte vara så här. Inte alls.

Det är inte så svårt. Det är inte kvantfysik. Det är politik. Vi kunde bryta massarbetslösheten på 30-talet. Var Sverige ett rikt land då? Nej inte alls. Men vi kunde sätta människor i arbete. För att vi bestämde oss för det.

Givetvis går det att skapa värdefulla, angelägna arbeten. Arbeten som är viktiga för den som arbetar, och viktiga för hela vårt land.

För det första måste vi investera i infrastruktur och bostäder.

Varför finns det ingen motorväg mellan Stockholm och Göteborg? Varför tar det över åtta timmar att åka tåg mellan Köpenhamn och Oslo via Göteborg? Varför har 126 svenska kommuner bostadsbrist?

Jag säger: Bygg vägar och järnvägar. Rusta och renovera. Behoven finns. Det sätter folk i arbete. Och det ökar tillväxten.

Här i Västsverige visar ni vägen. Genom satsningarna på kollektivtrafiken i det Västsvenska paketet kan ni skapa nya arbetstillfällen samtidigt som fler människor får möjlighet att bo i regionen.

Om möjligt ännu mer spännande är visionen om ”åttamiljonersstaden”. Att genom en satsning på järnvägen knyta Göteborg närmare Oslo, Malmö och Köpenhamn. Det kan bli ett lyft för hela Västsverige och för hela vårt land.

Ett första steg vore att bygga dubbelspår mellan Oslo och Göteborg. Och så småningom en höghastighetsbana. Då skulle restiden mellan Oslo och Köpenhamn via Göteborg kunna kortas från över åtta till 2,5 timmar. Hela regionen skulle hamna inom pendlingsavstånd.

En utredning visade nyligen att en sådan snabbjärnväg skulle kunna vara klar om sex år. Om man vill.

Men den svenska regeringen vill inte. Där är ointresset totalt. I vintras ville till och med Norges borgerliga regering satsa 100 miljoner på en utredning om att bygga ut järnvägen mellan Oslo och Göteborg. Men svaret från den svenska

regeringen blev knappt en gäspning.

Samtidigt som behoven är skriande och nästan en halv miljon går arbetslösa. Satsningar som denna är ju vad Sverige behöver!

Till och med den borgerliga regeringen i Oslo undrar vad de håller på med i Rosenbad. Och det undrar jag också.

Att i det här läget underlåta att sätta spaden i marken och börja bygga – det är inget annat än ett grymt tjänstefel gentemot dagens västsvenskar och mot framtiden. Ett svek mot Sverige.

Alla vinner på en fungerande region som kan attrahera både människor och företag!

Lika illa är det i bostadspolitiken.

126 svenska kommuner har bostadsbrist idag. Enligt Hyresgästföreningen är den genomsnittliga kötiden för en hyresetta nu 32 månader. För en familj som behöver en fyra är kötiden 41 månader, nästan tre och ett halvt år.

Och det är inte så konstigt. Sverige har det lägsta bostadsbyggandet i Norden. Enligt Boverket behöver vi bygga minst 45 000 bostäder per år, i många år framöver.

Så vad väntar vi på? Det är väl bättre att barnen kan flytta hemifrån och kan börja sina liv än att de bor kvar hos mamma och pappa tills de själva blir föräldrar?

Om vi möter deras behov, och bygger 45 000 bostäder per år, skulle vi samtidigt sätta ytterligare nästan 40 000 byggnadsarbetare i arbete jämfört med idag.

Och för varje byggnadsarbetare som får jobb, får ytterligare tre personer jobb i sektorerna runt omkring; rörmokare, målare elektriker med mera. Och kedjan stannar inte här, det behövs någon som planerar bygget och någon som levererar. Kort sagt: bostadsbyggande är en tillväxtmotor! Vi behöver politisk vilja! Vi måste se till att investera offentliga medel i ökat bostadsbyggande. Vi måste tillsammans, nationellt, definiera hur stort behovet är, ställa upp tydliga,

långsiktiga mål och se till att det byggs mer. .Det är dags att ta ett samlat ansvar för bostadsbristen! Den hotar vår framtid.Vi behöver en socialdemokratiskt ledd regering som sätter spaden i jorden – dag ett!För det andra måste vi stärka arbetsmarknadspolitiken.

Grundtanken bakom regeringens politik är att arbetslösheten beror på för mycket trygghet och på att arbetsviljan är för låg. Ansvaret för arbetslösheten läggs på de arbetslösa. De borde helt enkelt skärpa till sig och söka jobb, det är budskapet.

Därför har alliansen försämrat a-kassan och skurit ner arbetsmarknadsutbildningen. Förra året anslogs 67 miljarder till Arbetsförmedlingen – ändå får bara en av fyra arbetslösa del av aktiva insatser.

Men problemet är ju inte att de arbetslösa inte söker jobb.

Problemet är att det finns för få jobb att söka. Och att alltför många saknar rätt utbildning för de jobb som finns och de jobb som kommer.

Enligt Svenskt Näringsliv misslyckas vart femte rekryteringsförsök. Bara 2013 fanns 83 000 lediga jobb som inte kunde tillsättas. De hittar inte folk med rätt utbildning och kompetens.

Det är väl bättre att vi utbildar folk till bristyrken än att de går på A-kassa?

Kamrater, det är dags att återupprätta den aktiva arbetsmarknadspolitiken.

Vi måste dubblera den yrkesinriktade arbetsmarknadsutbildningen. Kom inte och säg till mig att det inte går att göra skillnad med utbildning. 1997 startade vi ett kunskapslyft som utbildade 100 000 människor om året. Det gav massor av människor massor nya möjligheter i arbetslivet. Det bidrog till omställning. 1995 hade vi 72 000 långtidsarbetslösa ungdomar. Fem år senare hade vi minskat dem till 3 500.

Vi måste åter få en a-kassa som gör att man inte behöver gå från hus och hem för att man blir arbetslös. En a-kassa som underlättar omställning. Inte kastar ut arbetslösa i fattigdom.

Vi måste skrota katastrofen Fas 3 som i dag innebär att över 35 000 personer arbetar heltid utan att få någon ersättning. Det är väl bättre att folk gör en insats i äldreomsorgen och fortbildar sig och får avtalsenlig lön än att de tappar all självrespekt och framtidstro i Fas 3?

Allt detta är möjligt att genomföra. Men det handlar om politisk vilja och om politiskt mod. Och det, vänner, är två saker som vår nuvarande regering saknar.

För det tredje måste vi satsa på skola, vård och omsorg.

Alla vet att behoven är stora och ökar: Det är för stora barngrupper i barnomsorgen, för få vuxna i skolan, för lite personal i sjuk- och äldreården.

Personalen går på knäna. De får slita allt hårdare för varje dag för att försöka täcka upp för sina bortrationaliserade kollegor. Tills de själva blir sjuka och tappade på kraft, i känslan av otillräcklighet.

Idag har vi 100 000 färre anställda i äldreården än vi hade 1980. Och sedan 1990-talet har antalet undersköterskor i Sverige minskat med 25 procent.

Enligt Kommunal har 140 000 anhöriga – framför allt kvinnor, förstås – tvingats gå ner i arbetstid eller helt sluta jobba för att ta hand om sina anhöriga. Många av dem drabbas dessutom själva av hälsoproblem och ekonomiska svårigheter på grund av detta.

Det är en konsekvens av att regeringen har prioriterat skattesänkningar före satsningar på välfärden.

Socialdemokraternas besked om två miljarder mer till vården nästa år är ett viktigt steg i rätt riktning. Det skulle ge 350 miljoner extra bara här i Västra Götaland.

Så vägvalet är tydligt.

Med en socialdemokratisk ledd regering får välfärden mer resurser.

Med en socialdemokratiskt ledd regering går nya resurser till välfärden före nya skattesänkningar.

Sist men inte minst – vi måste få en vettig penningpolitik.

I mars hade Sverige negativ inflation, det som kallas deflation. Orsaken är att Riksbanken i flera år haft en för hög ränta. Den har tryckt ner inflationen långt under målet två procent.

Detta har fått stora konsekvenser för både tillväxt och sysselsättning. Enligt den före vice riksbankschefen Lars E O Svensson hade 60 000 fler jobb kunnat skapas sedan 2010 om räntan varit lägre.

Det är dags att ta en allvarlig diskussion om Riksbanken. För även om vi har en självständig riksbank – och det ska vi ha – så står den inte utanför all demokratisk kontroll. Om en självständig myndighet har fått ett mål från de folkvalda, men medvetet väljer att strunta i det målet, då är det dags för de folkvalda att agera

Vi kan inte fortsätta att bekämpa en inflation som inte finns och låta de arbetslösa betala priset! Om Riksbanken struntar i de mål som är uppsatta måste uppdraget förtydligas och personer i Riksbankens ledning bytas ut!

Svensk ekonomi har inte råd med deflation. Svensk ekonomi behöver stimuleras, både med investeringar och med lägre ränta!

Så, kamrater, ska vi skapa jobb och bygga framtidstro? Eller ska vi dra isär samhället så de rika får det allt bättre och de alla andra det sämre?

Ska vi behandlas som jämlikar, eller ska vi inte det?

Det är varken intelligent eller ansvarsfullt att hoppas och tro att marknaden kan lösa våra samhällsproblem. Så har marknaden aldrig fungerat. Det är dags att Sverige får en regering som tar det politiska ansvar människor förväntar sig – och har rätt att förvänta sig.

Det är dags att bygga infrastruktur! Det är dags att bygga bostäder! Det är dags att satsa på välfärden!

Därför vill jag ge ännu ett tydligt vallöfte:

Med en socialdemokratiskt ledd regering ska arbetslösheten tvingas ner! Sverige ska ha EUs lägsta arbetslöshet senast år 2020!

Kamrater.

Det råder inte bara massarbetslöshet i Sverige. Det råder massarbetslöshet i hela Europa.

Även där har högerpolitiken misslyckats.

Högern har styrt i EU i 15 år. Och resultatet av högerpolitik är alltid det samma, både i Sverige och i hela EU:

26 miljoner går arbetslösa. Sex miljoner av dem är ungdomar. Välfärden har urholkats. Klyftorna har ökat. Löner och arbetsvillkor har pressats ner.

Om bara några veckor är det val till Europaparlamentet.

Högern i Europa hoppas att våra väljare ska stanna hemma. Att de ska tycka att Europavalet inte är så viktigt.

Låt oss se till att de får fel. För det är oerhört viktigt för alla löntagare, för dig och för mig, att vi tillsammans lyckas bryta högerstyret i Europaparlamentet.

Det är en förutsättning för att vi ska kunna göra verklighet av visionen om ett löntagarnas Europa där kampen mot arbetslösheten och respekten för löntagarnas rättigheter sätts före kapitalets fria rörlighet. Det är en förutsättning för att vi ska kunna försvara våra svenska kollektivavtal!

Därför är LO och Socialdemokraterna också helt överens:

Vi måste få en lag om huvudentreprenörsansvar i alla branscher och led!

Vi måste riva upp Lex Laval. Svenska kollektivavtal ska gälla som lön och anställningsvillkor för alla som jobbar i Sverige!

Det är dags att rösta bort högerpolitiken! Det är dags för arbetarrörelsens

värderingar att styra över besluten, både här hemma och i hela EU!

Det är inte bara arbetslösheten som börjar påminna om 30-talets Europa.

I Grekland mördar nazister invandrare och vänsterfolk. I Frankrike är Nationella fronten enligt en del mätningar största parti. Och här i Sverige sitter rasister i parlamentet.

Mötesdeltagare, rasismen är ett hot mot allt vi tror på och allt vi står för. Vårt svar är, nu som alltid: motstånd och solidaritet.

Från LOs sida har vi aldrig tvekat om det svaret. Vi tog kampen för allas lika värde i fackföreningsrörelsens barndom. Vi tog den mot nazisterna på 30-talet.

Och vi tar den idag, när nazister åter öppet demonstrerar och när vi har ett rasistiskt högerparti i Sveriges riksdag.

Från LOs sida stärker vi nu vårt antirasistiska arbete. Bland annat genom vår landsomfattande satsning ”Alla kan göra något”. Alla ska ha det stöd som behövs. För ingen kan göra allt. Men vi ska se till att alla kan göra något.

Att SD är ett rasistiskt och främlingsfientligt parti, det vet vi. Men SD är också ett högerparti. Ett parti som i nästan varje viktig löntagarfråga ställer sig på högerens och arbetsgivarnas sida.

I över åtta av tio omröstningar i riksdagen har de röstat med alliansen. Listan kan göras lång.

Med SDs stöd har riksdagen t ex sagt nej till en nollvision mot dödsolyckor på jobbet, nej till förstärkt företagshälsovård och nej till meddelarfrihet för de anställda i privata välfärdsföretag. Och det är med SDs stöd som regeringen har drivit igenom sina skattesänkningar.

En röst på SD är en röst på rasism och främlingsfientlighet. Men det är också en röst för en fortsatt borgerlig regering.

Just nu åker Jimmie Åkesson land och rike runt för att försöka komma in på arbetsplatserna.

Men de anställda – undersköterskor, läkare, brandmän osv – säger: vi vill inte ha dig här. Du är inte välkommen. För vi tror på allas lika värde.

Då har de mötts av hot, ibland till och med mordhot, från Jimmie Åkessons bruna svans. Via brev och telefon, och på SDs hatsajter.

Därför har jag riktat ett tydligt budskap till dig, Jimmie Åkesson, och jag upprepar det gärna. Jag hoppas att du lyssnar.

Jimmie Åkesson, du och din bruna svans ska ge fan i att hota våra medlemmar!

Kamrater, jag frågar igen: behandlas vi som jämlikar?

Min vän Gun tycker inte det.

Hon har jobbat sedan 1971, i över 40 år. Varje dag. Hon var nästan aldrig sjukskriven.

Vid midsommar för tre år sen kände hon en knöl i ena armhålan. Det visade sig vara cancer.

Hon opererades i september och påbörjade en jobbig behandling med cellgifter och strålning. Men hon fick svåra biverkningar så hon fick mindre cellgifter och istället mer strålning.

Till slut fick hon svåra strålskador.

Idag är hon fri från cancer. Men hon har så ont att hon nästan inte kan resa sig ur sängen på morgonen.

Trots att både reumatologen och företagsläkaren intygade att hon inte klarar att arbeta sade Försäkringskassan att det var slut på sjukförsäkringsdagarna.

Så nu är hon utförsäkrad och hänvisad till det som kallas aktivitetsstöd. Hon förväntas leva på drygt 10 000 kronor i månaden. Förra året sattes hon på så kallad arbetsprövning.

Det blev dagar fyllda av både smärta och av personlig förnedring.

Så här berättade Gun för mig:

”Då kände jag att man trampar på mig. Att man ifrågasätter mitt värde som människa”.

Gun är inte ensam. Hittills har över 75 000 personer kastats ut ur sjukförsäkringen. Inte för att de blivit friska, utan för att de har passerat en administrativ tidsgräns. Det är orimligt!

Vi säger stolt att Sverige är ett välfärdssamhälle. Att det finns ett skyddsnet för den som faller. Att vi alla omfattas av en god vård, ett värdigt omhändertagande. Att Sverige genom sin välfärd är ett anständigt land.

Men jag säger: Den självbilden stämmer inte längre.

Därför vill jag här och nu ge ännu ett tydligt vallöfte:

Stupstocken i sjukförsäkringen ska bort! Den som är sjuk och inte kan arbeta ska ha rätt till både snabb rehabilitering och ekonomisk ersättning under den tid det tar.

Hon ska inte få sitt människovärde trampat på!

När allas lika värde inte längre styr, då är det alltid de med minst resurser som drabbas. Det är alltid deras värde som inte längre anses lika stort som andras. Det är alltid de som får nöja sig med sämre vård och omsorg.

Det kommer smygande. Allt fler som har råd köper idag till exempel privata sjukvårdsförsäkringar. På det sättet får de en gräddfil till specialistvård, medan andra får vänta. Antalet sådana försäkringar har mer än fördubblats sedan 2006, från 218 000 till 578 000 idag.

Veronica Palm berättade nyligen vad som hänt i den stad där jag numera arbetar, moderaternas skyltfönster Stockholm. En av Veronicas anhöriga gick med hjärtsvikt till Södersjukhuset och fick beskedet att väntetiden låg på 3-4 månader. Om han hade gått lite längre in i samma sjukhus lokaler, till

Arrhythmia Center Stockholm, så hade han kunnat få vård direkt. Om han hade betalat själv eller haft en privat försäkring.

Till Uppsala Cancer Clinic kan du få remiss från landstinget. Då betalar vi gemensamt via skattsedeln. Men om du har en privat försäkring går det fortare, då får du vård direkt. Inte för att du är sjukare, utan för att du kan betala. Du kan också välja att betala helt själv och få en snabb canceroperation för en halv miljon.

Det samma gäller Sophiahemmet i Stockholm, som också har två olika köer. En där landstinget betalar, genom en remiss. Och en snabbare kö för privata försäkringspatienter. Om du väljer att betala helt själv kan du få en höftledsoperation direkt för mellan 85 och 90 000.

Det betyder att patienter med vårdförsäkring har en kö till sjukvården och de utan försäkring har en annan. Men det är samma sjukvårdspersonal som genomför vården. Istället för att arbeta bort köerna inom sjukvården låter man alltså oförsäkrade patienter vänta längre.

Tidigare fanns en lag som förbjöd offentligt finansierade sjukhus att ge försäkringspatienter förtur framför andra patienter. Den lagen avskaffade alliansen 2007.

Så här kommer ett till vallöfte:

Med en socialdemokratiskt ledd regering kommer ingen att kunna köpa sig förbi kön till den offentligt finansierade sjukvården. Gräddfilerna ska bort!

Vi har samtidigt fått en välfärd som alltmer styrs av privata vinstintressen.

För drygt ett år sedan presenterade LO ett förslag för att kraftigt begränsa vinstuttagen i välfärden. Men även om förslaget fick stort genomslag så återstår att få till en verklig förändring.

En del seriösa aktörer har varit beredda att diskutera hur vinstfesten kan saneras. Men Almega och vår motpart Svenskt Näringsliv har helt stängt dörren. Och regeringen har varit helt avvisande till att göra något.

Jag tror de gör ett stort misstag. Jag tror vinstivrarna har blivit sina egna värsta fiender.

Så sent som förra veckan visade en stor undersökning från SOM-institutet vid Göteborgs universitet att sju av tio svenskar vill stoppa vinstdriften i välfärden. Till och med en majoritet av alliansens egna väljare säger nej.

Det är inte alls konstigt. Skandalerna kring Carema och Attendo, John Bauer-konkursen och Hälsans förskola, som gav barnen knäckebröd för att kunna plocka ut vinster, skadar svensk välfärd. De skadar Sverige.

Men varken regeringen eller bolagen vill lyssna. Så nu återstår bara lagstiftning. Och jag kan lova er att vi på LO kommer att höja tonläget i valrörelsen för att få stopp på vinstfesten!

Därför vill ge ännu ett vallöfte idag:

Med en socialdemokratiskt ledd regering ska ingen kunna driva skattefinansierad välfärdsverksamhet i vinstsyfte. Gemensamma resurser för välfärd ska gå till välfärd – inte till aktieägares vinster!

Hur är det i skolan då? Behandlas våra barn och unga jämlikt i skolan och i förskolan i dag?

Nej, tvärtom ser vi hur klyftorna mellan barn ökar.

Vi har nu flera år av fallande skolresultat. PISA-rapporten var bara en av många rapporter som visat detta.

Men det som har störst inverkan på skolresultaten är elevens bakgrund. Är dina föräldrar fattiga, har de invandrat hit, har de hoppat av skolan, har de socialbidrag – då är chanserna att lyckas i skolan mycket mindre än om dina föräldrar är friska, rika och välutbildade.

Tidigare har jämlikheten i den svenska skolan stått sig bra vid internationella jämförelser. Men nu har klyftorna mellan barn ökat.

Vad handlar det om? Varför får det lov att vara så här?

Jo, det handlar om att vi inte ses som jämlika. Att vissa barns värde inte anses lika stort som andra barns värde. Hade jämlikheten varit den princip som gällde hade förskolan, skolan och gymnasiet kompenserat för de orättvisa skillnader som barn har med sig dit. Som skollagen faktiskt säger att skolan ska göra.

Men under varje år med borgerlig regering har de valt att sänka skatten istället för att investera i skolan. Och varje år har skolresultaten sjunkit och klyftorna ökat.

Samtidigt har allt fler skolor tagits över av privata företag. De har kunnat plocka ut vinster genom att spara in på lokaler och lärare, skolbibliotek och elevhälsa. Pengar som istället kunde ha gått till våra barn.

Hittills har det bara funnits två länder i hela världen som har tillåtit att skattefinansierade skolor drivas i vinstsyfte. Sverige och Chile. Men häromveckan kom ett lagförslag från Chiles nyvalda president, socialdemokraten Michelle Bachelet:

Nu ska det bli stopp för privata vinstintressen i den chilenska skolan.

Det här betyder att Sverige snart blir det enda landet i hela världen som tillåter privata företag att plocka ut vinster ur den skattefinansierade skolan.

Till och med de borgerligas partivänner i andra länder begriper att detta är orimligt. Nyligen sade till exempel högerregeringarna i både Norge och Storbritannien nej till vinstintressen i skattefinansierade skolor.

Men här låter regeringen vinstfesten fortsätta medan skolresultaten faller och kunskapsklyftorna växer.

Förstår ni vad det innebär för varje enskilt barn som inte klarar skolan? Förstår ni vad det kommer att innebära för oss som samhälle?

Vi behöver satsa på skola och utbildning. Vi behöver satsa på lärarna. Vi behöver göra klasserna mindre och ge lärarna mer tid för varje elev. Och vi behöver stoppa vinstintressena.

Barnen måste få mer tid med sin lärare, oavsett om de har halkat efter eller vill springa före.

Behöver de läxhjälp så ska inte deras föräldrar inte behöva köpa läx-RUT. Läxhjälp ska ges till alla, inte bara till de som kan betala.

Och barnen ska få hjälp oavsett var de bor, eftersom vi ska ge störst stöd till de skolor som har störst utmaningar.

Nästan alla förstår detta. Men inte den svenska regeringen, inte Jan Björklund. För i 2014 års budget lägger de fortfarande 20 gånger mer på skattesänkningar än på skolan.

Jag har sagt det om Jan Björklund förut och jag säger det igen: Allt den mannen tar i blir till aska!

Men det räcker nu! Låt oss ge Björklund och hela alliansregeringen ett långt, långt höstlov som börjar måndagen den 15 september!

Och här är arbetarrörelsen överens om ännu ett vallöfte:

Det är de folkvalda i kommunen som ska avgöra var nya skolor ska etableras. Inte riskkapitalbolagens skolkoncerner. Det är dags för ett kommunalt veto!

Mötesdeltagare, jag frågar igen: behandlas vi som jämlikar i Sverige idag?

Nej, inte så länge 440 000 är arbetslösa. Inte så länge som sjukförsäkringen trampar på cancersjukas människovärde. Inte så länge som man kan köpa sig bättre vård för pengar. Inte så länge som skolan sorterar barn efter klasstillhörighet.

Och, vill jag lägga till; inte så länge vi sätter lön efter kön!

För det gör vi faktiskt. I Sverige. År 2014.

Nyligen presenterade LO Sveriges Jämställdhetsbarometer. Vi undersökte hur mycket den verkliga löneskillnaden är, om man tar hänsyn till att så många kvinnor arbetar deltid.

Det visar sig då att skillnaden i månadslön mellan män och kvinnor i LO-yrken är sextusen kronor. Ännu större är klyftan om man jämför med tjänstemännen. Mellan LOs kvinnor och manliga tjänstemän skiljer det 20 000 kronor i månaden. Så här kan det inte få fortsätta.

Jämställ lönerna, och driv på för ett jämställt familjeliv! De kvinnor som vill jobba heltid ska kunna göra det! Ta bort de ofrivilliga deltidstjänsterna! Förbättra kvinnors arbetsvillkor!

Och låt oss se till att vi river upp vårdnadsbidraget, får en jämställd föräldraförsäkring och en bra barnomsorg!

För med ökad jämställdhet får vi ett bättre samhälle och en starkare välfärd.

Det tjänar alla på, både kvinnor och män.

Mötesdeltagare.

Vi firar inte första maj bara här i Sverige. Vi firar det över hela jorden.

Här kan vi fira arbetarrörelsens internationella högtidsdag i fred, frihet och trygghet.

Så är det inte överallt.

Låt mig berätta om en kollega till mig.

Hans namn var Luis Rolong och han var regional ledare för bryggeriarbetarnas fackförening i Colombia. I januari i år sköts han till döds av okända män medan han väntade på bussen, på väg hem.

Hans brott var att han var fackligt förtroendevald. Det är nämligen ett av världens farligaste uppdrag.

Luis Rolong är bara en av alla fackligt aktiva som finns med i den senaste årsrapporten från vår fackföreningsinternational, IFS, om kränkningar av fackliga rättigheter över hela världen.

Förtryckare, oavsett om de kallar sig höger eller vänster, har alltid sett fria fackföreningar som ett hot. För de vet att den fackliga tanken kan hota deras makt.

De vet att fria fackliga organisationer står för en människosyn och en samhällssyn som ger människor kraft att förändra sina liv.

Därför skickar vi solidaritetens röda hälsning till alla över hela världen som kämpar för fackliga rättigheter för sig och sina arbetskamrater!

Vi sänder också idag, på arbetarrörelsens internationella högtidsdag, en solidaritetens hälsning till Ukraina, till de som nu kämpar för sitt lands oberoende och demokrati.

Och vi sänder en solidaritetens hälsning till människorna i Syrien, som lider under diktaturens förtryck och inbördeskrigets fasor.

Kamrater,

August Palm var arbetarrörelsens första och största organisatör.

Efter mötet den 5 januari 1882 vid Södra Allégatan fortsatte han under de följande veckorna med möten i en metodistkyrka i Pustervik.

Så här skriver Palm själv i sina memoarer ”Ur en agitators liv”:

”Vid dessa möten infann sig motståndare, särskilt allt vad Göteborg ägde av liberala koryféer, för att stuka till mig, och påvisa socialismens omöjlighet samt det farliga för arbetarna att sluta sig till en sådan samhällsfarlig rörelse”

Och han fortsatte:

”De liberala herrarna kunde icke begripa vad som farit i deras arbetare, som dittills alltid troget traskat efter dem”.

För Mäster Palm gav sig inte. Han fortsatte att hålla möten, agitera och resa landet runt.

När han inte satt i fängelse, för det gjorde han då och då. Makthavarna tyckte att Palm var farlig. Han fick ju vanliga arbetare att inse att de hade samma värde som överheten.

Men när den insikten hade fäst – då var bollen i rullning. Då kunde vi börja bygga ett annat samhälle.

Även idag ser vi hur människor tappar tron på sitt eget värde.

Hur de tvingas underkasta sig vansinniga arbetsvillkor. Hur de får fasta anställningar först i medelåldern. Hur de slits ut i sjuka arbetsmiljöer.

I dag behöver vi lyssna igen på August Palm:

Alla människor har lika värde.

Kvinnor som män. Arbetare som bolagsdirektörer. De som är födda i Sverige och de som är födda utomlands.

Vi behöver byta färdriktning! Och det går! Det är möjligt! Om vi tillsammans bestämmer oss för det.

Få har uttryckt detta bättre än Olof Palme.

För nästan precis 50 år sedan, den 12 maj 1964, höll han tal inför SSUs kongress. Han sade så här.

”Vi går mot framtiden med kunskapen som instrument och övertygelsen som drivkraft. Och uppgiften kan aldrig bli för stor. Ty politik, kamrater, det är att vilja något.”

Mötesdeltagare, låt oss bära med oss Olof Palmes ord när vi nu snart skiljs åt.

Låt orden bära oss ända fram till valdagarna. Till Europavalet den 25 maj och till vårt svenska val i september.

Låt oss ställa de viktiga frågorna:

Hur blir det med jobben? Ska vi satsa mer på fler människor i arbete, eller kasta ut ännu fler i otrygghet?

Hur blir det med vården och omsorgen? Ska vi satsa mer resurser för att förbättra kvalitén, eller ska vi privatisera ännu mer och låta aktieägare plocka ut våra skattepengar?

Hur blir det med skolan – ska vi satsa på att alla barn får en bra skolgång, eller nöja oss med bara några?

Låt oss överallt ställa de frågorna och berätta att politik, det är att vilja något!

Att det är på oss själva som det beror – ingen annan.

Då ökar möjligheterna att vi möts till första maj nästa år och kan säga:

Nu är det fler som har jobb. Nu kan fler unga flytta hemifrån till sin första lägenhet. Nu märks det i skolan, i barnomsorgen och för våra äldre att resurserna till välfärden har ökat. Nu märks det att politiken styrs av insikten om allas lika värde.

För vi såg problemen. Vi gjorde något åt dem. Och nu fortsätter vi att tillsammans ta itu med de utmaningar vi har framför oss.

För det går. Om vi vill!

Tack ska ni ha!

Taggar

1 maj, 2010-tal, 2014, Första maj, Man, Politiska tal, Socialdemokraterna

URI

<https://www.svenskatal.se/tale/karl-petter-thorwaldsson-tal-pa-1-maj-2014>